

„A szerhasználók útja”¹

2022. június 21. Drogkutató Intézet, Lónyay-Hatvany-villa,
Aranybástya terem

LIPPAI Zsolt² - ERDŐS Ákos³

„Aki megment egy életet, egy egész világot ment meg”⁴ – mondja a *Talmud* egy traktátusában, míg „Kaptam egy életet” hangzott el 2022. június 21-én, a budapesti Lónyay-Hatvany-villa Aranybástya termében megrendezett *A szerhasználók útja* elnevezésű konferencián. A Drogkutató Intézet által szervezett rendezvényen, amelynek kiemelt céljaként fogalmazták meg a gyakorlati munkát végző szervezetek, egyesületek tevékenységének tudományos elemző- és kutatómunkával való támogatását.

Az Intézet küldetése, hogy közérthető formában olyan előadásokat, tanulmányokat publikáljanak, amelyek közvélemény-formáló jelleggel tudatosítják a pszichoaktív-szer-használat veszélyeit. Interdiszciplináris kutatócsoportjuk a különböző tudományterületek ismereteit összehangolva, több jelentős nézőpontot figyelembe véve foglalkozik az illegális tudatmódosító szerek használatát érintő társadalmi és mentális hatásokkal. Fő témáik közé tartozik az illegális droghasználat kérdése pszichológiai, jogi, valamint szociológiai és kriminológiai szempontból. Kutatási területük valamennyi pszichoaktív szer használatára kiterjed, különös tekintettel egyes speciális csoportok helyzetére. Továbbá foglalkoznak a pszichoaktív-szer-használat társadalmi megítélésével, a stigmatizációval, valamint az ehhez kapcsolódó motivációs tényezőkkel is. Fókuszba helyezik az ártalomcsökkentést, illetve egyéb prevenciók tevékenységeket, hiszen a megelőzés az egyik alappillére az addikció elkerülésének. Ebben fontos szerepet játszik a környezet megfelelő attitűdje és a család támogatása, amely szintén kutatásaik egyik központi témáját képezi.⁵

A Drogkutató Intézet hiánypótló tevékenységet végez, a konferenciának helyszínt adó Batthyány Lajos Alapítvány pedig örömmel ad lehetőséget a találkozásra az eltérő tudományterületekről érkező kutatók számára. Múlt, jelen és jövő, kontinuitás, jövő teremtése, kulturális élmények adása, partnerek és gondozottak együtt

¹ Az Innovációs és Technológiai Minisztérium Kooperatív Doktori Program Doktori Hallgatói Ösztöndíj Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

² Rendőr alezredes, tanársegéd, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék; Doktori hallgató, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola, e-mail: lippai.zsolt@uni-nke.hu

³ Pénzügyőr őrnagy, tanársegéd, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Vám- és Pénzügyőri Tanszék; Doktori hallgató, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola, e-mail: erdos.akos@uni-nke.hu

⁴ Talmud, Misna, Szanhedrin, 4:5.

⁵ Bemutatkozás: <https://drogkutato.hu/bemutatkozas>

gondolkodása pedig a kulcsszavak, amelyek a konferenciát jellemzik, így köszöntötte a rendezvényt az alapítvány programigazgatója, Pócza István.

A köszöntőt követő, konferenciát megnyitó beszédében Dr. habil. Christián László r. dandártábornok, oktatási rektorhelyettes kiemelte, hogy a Nemzeti Közszoigalati Egyetemen sokan álltak a kábítószer-kutatás ügye mögé, a Drogkutató Intézet pedig kiváló felületet biztosít a szakmai diskurzusnak, hiteles, tudományos kutatásokat végez, az eredményeket pedig közérthető módon előadva bocsátja rendelkezésre. Múlt, jelen, jövő, együttműködés és partnerség pedig a hívószavak, amelyek összegződnek egyetemünk, konferenciával megegyező küldetésében. A „Mit várunk?” kérdésre pedig egyértelmű a válasz, a tiszta fejjel együtt gondolkodást, a jó gyakorlatok összeállítását és alkalmazását, problématerkép készítését, azonos platformon megvalósuló partnerséget. Ennek egyik nagyszerű példája a „komplementer rendészet” fogalma, amely szintén az együttműködés és partnerkeresés fontosságára irányítja a figyelmet a biztonság megteremtése érdekében.

Toronto, Ontario tartomány fővárosa és egyben Kanada legnagyobb városa, igazi metropolisz, egyben a világ egyik legmultikulturálisabb urbánus környezete; elővárosaival együtt mintegy 5,5 milliós lakossága közel 100 nációból kerül ki. További jellemzője a több mint 200 beszélt nyelv, 54 ezer magyar honfitársunk jelenléte, 5400 egyenruhás rendőr, 1 milliárd dollár/év rendőri költségvetés és a marihuána legalizációja, fogalmazta meg a Torontói Rendőség két munkatársa Zanati Balázs és Jeffrey Zammit. Az évtizedes közösségi rendőri tapasztalattal rendelkező előadók *A kanadai marihuána legalizáció megvalósulásának tanulságai* című előadásuk során bepillantást adtak a kanadai világváros droghelyzetébe, a marihuána legalizációjának gyakorlati hatásaiba és bemutatták annak jogi szabályozását.

Az előadók számára a kábítószeres fokozódó mértékű és napi szintű problémát jelentenek, értve ezalatt a kanadai droghelyzet elmúlt 35 évben megfigyelhető progresszióját, az egyre erősebb hatású kábítószeres megjelenését, a túladagolások miatti tömeges elhalálozásokat és a marihuána 2018. október 17-ei legalizációjának hatásait. A nagy társadalmi nyomás hatására bekövetkezett dekriminalizáció célja a feketepiac felszámolása, az állami kontroll megalkotása volt, amely helyett éppen az illegális kereskedelem megerősödésének lehettek tanúi. Képekkel illusztrált előadásukban érdekes tényként említették egy-egy üzlet 15-20 ezer dolláros napi bevételét, a torontói – több mint 200! – kannabiszüzlet 50 millió dollár/hó forgalmát, a marihuánashopok étlapszerű online rendelési rendszerét és házhoz szállítását, a fogyasztók számának ugrásszerű növekedését, a kapcsolódó bűncselekmények és a szervezett bűnözői csoportok jelenlétét. A marihuánával kereskedelem akkora üzletet jelent, hogy a kemény drogok árusítói is megtartották kínálatukban, míg az úgynevezett crack-kokain, a szintetikus opioid és a fentanil iránti kereslet is megmaradt, a heroin iránti igény viszont visszaszorulóban van. Szakmai véleményük és az elmondott tények alapján a marihuána legalizációja nem szorította ki annak feketepiaci árusítását. Fájdalmas érdekességként mutatták be a rendőri felszerelés

részét képező, napi használatban álló úgynevezett naloxoncsomagot, amelyben olyan orrspray van, amelynek hatóanyagai túladagolás esetén lehetnek életmentők.

Kiemelték, hogy Kanadában nagy hangsúlyt fektetnek a rendőri állomány képzésére, a közösséggel való kapcsolattartásra, a közösségi rendőri szolgálat erősítésére, a személyre szabott egyéni segítő programok hatékony működtetésére. A probléma kezelése érdekében pedig társadalmi összefogást, a terjesztőkre irányuló több rendőri figyelmet és a fiatalkori oktatás fontosságát hangsúlyozták.

Ezt követően Dr. Csákó Ibolya r. alezredes, az Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Főosztályának kiemelt főreferense *Magyarországi kábítószerhelyzet rendőr szemmel* című előadásában mutatott rá, hogy hazánkban a kereslet- és kínálatcsökkentés áll a droggal kapcsolatos rendőri tevékenység középpontjában. A statisztikát nézve pedig kábítószer-birtoklás 6-8 ezer, az új pszichoaktív anyagokkal való visszaélés 400-500, a kábítószer-kereskedelem pedig évente 500-600 ügyben ad feladatot a rendőreinknek. Kimondva annak tényét is, hogy Magyarországon kábítószernek a magyar, valamint az európai uniós és ENSZ-listákon szereplő anyagokat tekintik, amelyekből 880 féle van jelen napjaink valóságában. Képekkel és videóval illusztrált előadásában helyet kaptak az elmúlt időszak jelentősebb felderítési tevékenységei, a dizájnerdrogok és a „klasszikus” kábítószerek jelenlétének statisztikai mutatói, illetőleg a sajtóban csak „haláldrog” elnevezéssel illetett „bika drog” miatti 41 hazai haláleset bemutatása.

Prof. Dr. Haller József, az MTA doktorának előadását megelőzően az Országos Rendőr-főkapitányság és a Drogkutató Intézet közötti – az információátadás erősítése érdekében megkötött– együttműködési megállapodás ünnepélyes aláírására került sor. A dokumentumot Dr. Tőreki Sándor r. vezérőrnagy, az országos rendőrfőkapitány bűnügyi helyettese és Haller József, a Drogkutató Intézet igazgatója látta el kézjegyével.

Haller professzor *A drogszabályozás hatása a drogkereskedelemre* című előadásában elsősorban a drogszabályozás hatásáról beszélt a dizájnerdrogok tekintetében. Rámutatott arra, hogy a dizájnerdrogok új problémaként kezelése tévhit, hiszen annak egyik fajtája már 1925 óta jelen van. Új kutatásáról beszámolva elmondta, hogy Magyarországon 2011–2020 között 18 féle szintetikus kannabinoidot leltek fel a rendőrség által szállított mintákban, illetőleg, hogy amint egy drogot pszichoaktív anyaggá minősítenek, az eltűnik, és feltűnik helyette egy következő. Ezzel ellentétben a katonaszármazékoknál a szabályozás és forgalmazás között nem látszik ezen összefüggés, ami azt mutatja, hogy a szabályozás hat a drogok forgalmazására.

A szintetikus kannabinoidokat tekintve – jellemzően Kínában – profi szakemberek újabb és újabb anyagokat szintetizálnak, míg a katononokkal nem ez a helyzet. Ez esetben a bika is kivétel, mert bár proaktív módon letiltották, az mégis megjelent, és jelenleg is népszerű szerként van jelen. Kutatási eredmények mutatják, hogy a forgalmazók a kannabinoidoknál országspecifikusan, míg a katononok esetében inkább európai szinten tartják figyelemmel az azokat érintő szabályozást. Ennek

alapján – bár a szabályozás jelenleg is működik – az európai szabályok szinkronizálásának elvégzése tovább már nem várthat magára.

Rámutatott, hogy egy gyógyszer előállítására akár 10-15 évet is igénybe vehet, míg egy drog – amelyből jelenleg is 850 félért azonosítottak – napok alatt kerülhet forgalomba. Ezek hosszú távú hatása, mellékhatása és veszélye pedig ismeretlen. Ezáltal, aki drogot választ, bizonytalan útra lép, nem tudja mit választ. Ugyanis mindig van valahol valaki, aki piacot szervez, és a droghasználó útja az, ami bizonytalan, „Így lesz a bika drog fogyasztásából 41 halálozás Magyarországon” – figyelmeztetett az MTA professzora.

Dr. Ujhelyi Eszter biológus, immunológus, az orvostudomány kandidátusa a *Szerhasználat – a vérrel átvihető fertőző megbetegedések veszélye* című, számos nemzetközi és hazai kutatási eredményt bemutató előadásában a HIV-, a HBV- és a HCV-vírusokat, a Hepatitis élettani hatásait, fertőződési módjait, a kimutatás lehetőségeit elemezte. Az USA-t vizsgálva mutatta be a bevándorlás okozta magas HBV-prevalenciát, a Hepatitis B szerológiai eredményeinek értékelését, a HBV-HDV-fertőzés szerológiáját. A HCV-fertőzést kiemelve világított rá annak egész világot behálózó problémakörére, a HCV átviteli módjaira, annak prevalenciájára Európában, annak élettani tüneteire és a fertőzés gyakoriságának előfordulására különböző csoportoknál. Különösen érdekes elemeként láthattuk a fertőzés kimutatására alkalmas gyors tesztek használatát. A HIV-fertőzéseket elemezve, statisztikai mérőszámok útján mutatta be az átvitel jellemző módjait, illetőleg az orosz-ukrán konfliktus eredményezte migráció egészségügyi kockázatait, Ukrajna HIV-epidemiológiai helyzetét.

Dr. Papp Csaba belgyógyász főorvos *A toxikológiai ellátás menete* című előadásában a különböző pszichoaktív szerek okozta akut mérgező esetekkel foglalkozott. A Péterfy Sándor Utcai Kórház Sürgősségi Betegellátó Osztály és Klinikai Toxikológiájának orvosa rámutatott arra, hogy a szerhasználattal összefüggésben jelentkező hirtelen, akut egészségromlás esetében a szakmai fókusz szinte kizárólag a tüneti kezelésen és nem pedig az okok meghatározásán van. Ebből kifolyólag a toxikológiai ellátásban részesülő betegek egy részénél ki sem derül, hogy az állapot kialakulásáért pontosan milyen szer a felelős. Az egészségügyi szakemberek számára azonban még laboratóriumi vizsgálat nélkül is az ellátás során jelentkező testi tünetek – így különösen a pupilla méretének változása, a verejtékezés, a bélhangok vagy a testhő – árulkodók lehetnek a használt szer fajtáját illetően. A szakember szerint ugyanakkor a sürgősségi toxikológiai ellátást igénylő személyek többsége (70-80%) valamilyen gyógyszer túlzott használata és nem elsősorban alkohol vagy kábítószer fogyasztása miatt kerül az egészségügyi intézménybe. A konferencián bemutatott klinikai eset ugyanakkor rávilágított arra is, hogy a szerhasználat okozta kellemetlen vagy súlyos tünetek önmagukban nem mindig képesek eltántorítani a fogyasztót az újabb használatától.

Erdős Eszter református lelkész *Felépülést támogató módszerek egy „drogrehabon”* prezentációja elején kijelentette, aki hozzájuk fordul, annál nem az a lényeg, hogy

ne drogozzon, hanem hogy bújjon ki a bőréből. Küldetésük, hogy a függőségek rab-ságában szenvedőknek megmutassák, hogy a józanság eszköz egy teljesebb élet felépítéséhez, és fejlesszék őket az ehhez szükséges készségekben, elkísérve őket életüknek eme nehéz szakaszán. Keresztyén meggyőződésükből fakadóan küldetésüknek tekintik, hogy – személyes életüket és példáikat eléjük tárva – a segítségért hozzájuk fordulók életében Isten szabadító evangéliuma gyakorlati valósággá váljon. A Magyarországi Református Egyház Drogmissziójának 12 hónapos, három fázisból álló bentlakásos programjának, terápiájának kliensei kábítószerfüggő, bűnelkövető, bűnöző életmódot folytató, többnyire börtönviselt, testi-lelki-szellemi-szociális problémákkal terhelt fiatalok, akik számára lelkész asszony üzenete: „A virágot a napfény fejleszti, az embert a szeretet.”

A konferencia végén, annak különösen megrázó, egyedi esszenciát adott Varga Sándor drámai hangvételű előadása *Felépülésem története* címmel, amelyben kendőzetlen egyszerűséggel és őszinteséggel mesélte el fiatal életének eddigi történetét, mutatta be a drogfüggőségéhez vezető útját. Hallgatóságát beavatta egy drogfüggő mindennapjaiba és gondolataiba, gyógyulásának mérföldköveibe, megköszönve Erdős Eszter és munkatársai önzetlen segítségét. „Kaptam egy életet” – fejezte be történetét, „Ennyi, nem több”, majd lement a pódiumról.